

ВІДГУК
офіційного опонента
Шукатки Оксани Василівни

на дисертаційне дослідження Середи Любові Володимирівни
**«РОЗВИТОК САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ
У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ»,**
представленого на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження

Сучасні демографічні, економічні і суспільно-політичні трансформаційні процеси обумовили докорінну адміністративно-правову перебудову системи медико-соціальної реабілітації. Наразі спектр професійних завдань фахівців з фізичної терапії, ерготерапії охоплює обстеження пацієнтів із метою виявлення рухових дисфункцій і визначення рухового потенціалу, розробку індивідуального плану фізичної реабілітації, організацію роботи з профілактики захворювань, формування здорового способу життя тощо. З іншого боку, постійний і швидкий розвиток технологій і засобів обумовлює потребу постійного професійного розвитку й самовдосконалення, що інтегрально на перші позиції виводить здатність фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до самоосвітньої діяльності й актуалізує проблему розвитку в них самоосвітньої компетентності.

Тож в умовах динамічних змін у системі вищої освіти України проблема, яка вирішується на сторінках дисертації Середи Любові Володимирівни, на часі і потребує усебічного аналізу підходів до її вирішення.

Авторка слушно зазначає, що нині існує низка суперечностей між запитом українського суспільства на реабілітологів, здатних самостійно опановувати нові методи й технології реабілітації, та недостатньою зорієнтованістю професійної підготовки бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії на формування навичок самостійної освітньої діяльності; домінуванням у їхній професійній підготовці підходів, які більшою мірою зорієнтовані на відтворення, а не на здобуття знань, повторення напрацьованих алгоритмів лікувальних дій, а не на опанування нових технологій відновлення порушених функцій людського організму; обмеженістю теоретичних уявлень про модель відповідної підготовки та її навчально-методичний супровід.

Глибоке усвідомлення дисертанткою обраної теми дослідження, об'єктивне вивчення й осмислення наукового доробку вітчизняних і зарубіжних учених дало їй змогу обґрунтувати необхідність та доцільність даної наукової розвідки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертації Середи Любові Володимирівни свідчить, що авторкою коректно визначено науковий апарат дослідження, обрано комплекс методів дослідження, які доповнюють один одного, що разом дало можливість усебічно висвітлити основні положення дисертації.

Оцінюючи роботу за параметром *новизни*, зауважимо, що дисертанткою: 1) розроблено й науково обґрунтовано модель розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі їх професійної підготовки; 2) *уточнено сутність* понять «самоосвітня компетентність майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії», «розвиток самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії»; 3) *удосконалено* шляхи розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі їх професійної підготовки шляхом запровадження *педагогічних умов*.

Практичне значення одержаних результатів полягає в їх достатній готовності до впровадження в освітній процес закладів вищої освіти для професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичної терапії, ерготерапії. Зокрема, розроблено спецкурс «Технологія самоосвітньої діяльності» (робоча програма, навчальний посібник «Набуття самоосвітньої компетентності майбутніми бакалаврами з фізичної терапії, ерготерапії», комплекс завдань і вправ для опанування технік самовдосконалення).

Вірогідність наукових положень, що наведені в дисертації, обумовлені комплексним підходом до вирішення завдань дослідження та достатнім обсягом практичної реалізації на базі запропонованих теоретичних положень, педагогічним експериментом, коректним опрацюванням одержаних експериментальних даних.

Зазначимо, що загалом дослідження вирізняється достатнім рівнем узагальнення, самостійністю наукового пошуку.

Зміст дисертації та його завершеність

Дисертація складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 13 додатків на 55 сторінках. Текст роботи містить 20 таблиць та 23 рисунки.

Загальний обсяг дисертації становить 282 сторінки, із них основного тексту – 172 сторінки.

Використані у роботі теоретичні, емпіричні та статистичні методи дослідження відповідають завданням кожного етапу наукового пошуку.

Дисертанткою опрацьовано значну кількість наукових джерел (282 найменування, із них 21 – іноземними мовами), що, безумовно, сприяло ґрунтовному вивченню проблеми розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії.

У межах *першого завдання* дослідження Любов Володимирівна висвітлює низку наявних підходів до проблеми розвитку самоосвітньої

компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі їх професійної підготовки.

У процесі реалізації *другого завдання* описано тезаурус дослідження, в межах якого з'ясовано зміст понять: *«самоосвітня діяльність»* (самостійно організована та керована пізнавальна діяльність особи, що передбачає у неї здатність набувати нові знання, вміння та навички з метою гнучкого реагування на зовнішні впливи (потреба у працевлаштуванні, соціальна реалізація, професійний розвиток, кар'єрне зростання тощо); *«самоосвітня компетентність майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії»* (якісна інтегральна характеристика фахівця, яка поєднує підтверджену здатність особистості здійснювати самоосвітню діяльність в галузі фізичної терапії, ерготерапії та ціннісні установки і прагнення до саморозвитку в цій галузі); *«розвиток самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії»* (процес удосконалення індивідуальних характеристик особистості, який базується на самоосвітній діяльності та ціннісних настановах щодо власного професійного розвитку і реалізується через зовнішній і внутрішній впливи на розвиток знань і вмінь в галузі фізичної терапії, ерготерапії і на здатність здійснювати рефлексію відносно них).

Дисертанткою уточнено компоненти самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії, що отримують свій розвиток у процесі фахової підготовки: мотиваційно-ціннісний, гносеологічно-праксеологічний, організаційно-особистісний.

Реалізація *третього завдання* дослідження дозволила авторці розробити діагностичний інструментарій для визначення рівнів (стихийний, усвідомлений, системний) розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі професійної підготовки: *мотиваційно-вольовий критерій* (показники: особистісно-ціннісне ставлення та мотивація до саморозвитку), *пізнавально-діяльнісний критерій* (показники: відтворення і використання знань з ФТЕ та уміння здійснювати самоосвітню діяльність) та *поведінковий критерій* (показник: воля до самоорганізації).

Згідно з *четвертим завданням* дослідження авторкою розроблено й теоретично обґрунтовано модель розвитку професійної самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі професійної підготовки, яка базується на комплексі методологічних *підходів* (системного, компетентнісного, діяльнісного, проектного, синергетичного та особистісно-орієнтованого) та сукупності *принципів* (*загальнодидактичних*: науковості, системності і послідовності, доступності, зв'язку навчання з життям, свідомості і активності, наочності, міцності засвоєння знань, умінь і навичок, індивідуального підходу; *специфічних*: системності; професійної спрямованості; поєднання колективних та індивідуальних форм і методів навчальної діяльності; самоорганізації; мотивації), передбачає використання різноманітних форм (проблемна лекція, лабораторні заняття, диспути, дебати, конференції, круглий стіл, семінари, ділова гра, тренінги, виробнича практика), методів (веб-квести, проектні, навчальна екскурсія, складання

інтелектуальних карт) й засобів навчання (відкриті освітні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення).

На підтримку заслугує позиція Середи Л.В. щодо урахування педагогічних умов: 1) опанування майбутніми фізичними терапевтами, ерготерапевтами технік тайм-менеджменту, рефлексивних прийомів та методів роботи з інформацією; 2) популяризація спеціалізованих відкритих освітніх ресурсів; 3) чітке керування самостійною роботою майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів у процесі професійної підготовки; 4) розробка і супровід індивідуальних програм професійної підготовки.

Важливого значення, в контексті дослідження Середи Л.В. набуває впровадження авторського спецкурсу «Технологія самоосвітньої діяльності» (робоча програма, навчальний посібник «Набуття самоосвітньої компетентності майбутніми бакалаврами з фізичної терапії, ерготерапії», комплекс завдань і вправ для опанування технік самовдосконалення). Позитивно відзначимо достатню готовність розроблених матеріалів до впровадження в систему фахової підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії з метою опанування тими різними техніками і прийомів, які сприяють ефективності самоосвітньої діяльності.

У процесі реалізації *п'ятого завдання* дослідження Середою Л.В. експериментально перевірялась ефективність розробленої моделі розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі професійної підготовки.

Любов Володимирівна ґрунтовно описує організацію та методику проведення педагогічного експерименту, коректно застосовує статистичний критерій Пірсона для порівняння результатів і обґрунтування висновків.

Сформульовані у загальних висновках основні результати наукової роботи змістовно узгоджуються з поставленими завданнями і дають повне уявлення про те, якою мірою дисертантці вдалося їх розв'язати.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях

Зазначимо, що матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських і міжрегіональних науково-практичних конференціях.

Результати дисертаційного дослідження Середи Л.В. висвітлено в 15 одноосібних наукових і навчально-методичних працях: 1 навчальний посібник, 5 статей у фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному науковому закордонному виданні, яке індексується наукометричною базою Index Copernicus, 8 матеріалів апробаційного характеру.

Автореферат дисертаційного дослідження оформлено за чинними вимогами, він повністю відповідає змісту й структурі дисертації, дає чітке уявлення про особливості проведеного дослідження та його результати.

Зміст автореферату відповідає тексту і висновкам дисертації.

Зауваження щодо змісту дисертації

1. Сьогодні кожна освітня програма підтримується дистанційними курсами, де у достатній кількості подані електронні навчальні матеріали. У роботі доцільним було б провести аналіз таких курсів для відповідних ОП підготовки бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії з метою висвітлення особливостей організації самостійної роботи з урахуванням ідей дослідження. Варто було б показати, як саме потрібно організувати і потім проконтролювати самостійну роботу студентів.

2. Статистичний аналіз результатів дослідження представлено не тільки кількісно, а й візуально на діаграмах у третьому розділі роботи. Водночас у авторефераті, на нашу думку, невдалим є подання динаміки рівнів розвитку самоосвітньої компетентності таблицею.

3. Відзначаючи позитивно потребу використання сучасних комп'ютерних технологій, вважаємо, що варто було б у роботі більше уваги приділити використанню освітніх платформ типу Moodle або ж хмарних сервісів для організації самостійної роботи та автоматизації її контролю.

Водночас висловлені зауваження та пропозиції не є принциповими для даного наукового дослідження і суттєво не впливають на його загальну позитивну оцінку.

Загальні висновки

Дисертація Середи Любові Володимирівни на тему «Розвиток самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії у процесі професійної підготовки» є самостійним і завершеним науковим дослідженням.

Результати дисертації мають важливе значення для подальшого вдосконалення теорії і практики професійної освіти, зокрема підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії.

Зміст виконаного дослідження, засоби, методи, що використовуються в ньому, та одержані основні наукові результати відповідають встановленим вимогам пунктів 9, 11-14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а його автор – Середя Любов Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
та спорту Львівського національного
університету імені Івана Франка

О. В. Шукатка

